N°. 1. 1853.

DE GRONDWET

VERSCHIJNT
des Maandags-, Woensdags- en Zaturdags-avonds.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

DINGSDAG 26 APRIL.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet.**
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 3.00.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 3.50.

Men abonneert zich bij alle Boekhandelaren en Post-Directeuren des Rijks.

Berigt.

De eerste vijf nommers worden gratis toegezonden; het zesde alleen op aanvrage.

Na het *zesde nommer* ontvangen onze lezers geregeld mededeeling van de Amsterdamsche beurs van denzelfden dag.

Aan onze Lezers.

Het tegenwoordig tijdstip is gewigtig. Dat het gevaren tevens aanbiedt: wie zal het ontkennen?

De hartstogten zijn losgelaten. De Nederlander, zoo moeijelijk in vuur te brengen door politieke meeningen, is opgezet en aangehitst, doordien men den sterksten prikkel op hem heeft doen werken. «Uw godsdienst loopt gevaar,» roept men; en zonder een oogenblik na te denken, dat men den godsdienst van anderen wil in gevaar brengen, snelt men te wapen. Twee partijen, nagenoeg even sterk, staan in het land vijandig tegenover elkander; en terwijl de aldus verleide menigte, van de eene zijde regtmatig zich gekrenkt gevoelende in dierbare herinneringen, en van de andere op een verdedigbaar zelfbehoud bedacht, slechts noode wordt in toom gehouden.... maken eenige weinige eerzuchtigen — die het vaderland lief hebben, als die liefde hen zelven beloont — zich meester van den toestand, en lagchen de menigte om hare onnoozelheid uit.

De Hemel gave, dat dit de schets van den *geheelen* toestand ware! Het is slechts de inleiding.

Een ministerie, onder welks bestuur het vaderland den bijzonderen zegen der Voorzienigheid heeft ondervonden en eene sinds lang ongekende welvaart genoot, ontslagen; — Kamers, met dat ministerie homogeen, en omdat een votum van vertrouwen aan dat Ministerie was gegeven, naar huis gezonden; — een nieuw ministerie zonder belofte, zonder programma, met wankelmoedigheid, nadeelige saldo's, burgerzinnigheid, *zwart boek*, en aristocratische beginselen tot antecedenten; — eene toekomst, somber en raadselachtig voor geheel het volk; — eene onzekerheid in een constitutionneel land, waarvan men te vergeefs elders het voorbeeld zoeken zal.... Ziedaar onzen toestand!

De Grondwet van 1848, waartoe de Koning zelf het initiatief heeft genomen, door het Nederlandsche volk met vreugde ontvangen, zij loopt gevaar gesloopt, welligt omvergeworpen te worden; en zoo dat al niet, dan voorzeker door mannen, als thans zich aan het roer van den Staat hebben opgedrongen, in reactionnairen zin te worden uitgelegd, verkort, ingekrompen en verminkt. Die Grondwet van 1848, hare vruchten zijn weldadig geweest voor het Nederlandsche volk. Door een billijk aandeel in de Regering is een heilzaam toezigt geoefend; nimmer was de welvaart zoo algemeen; nimmer was de bloei zoo hoog geklommen. Onder de werking dier Grondwet zijn schulden gedelgd; nadeelige saldo's onbekend gebleven; is het *zwarte boek* verbrand geworden; heeft de uitsluiting van talenten wegens geloofsbelijdenis of geboorte, of politieke meening opgehouden: *is elk burger in waarheid gelijk geworden voor de wet.*

Boven dat alles hangt thans het zwaard van Damocles! Eene factie, die onder het mom van vrijzinnigheid het volk slechts streelde, maar steeds den kans trachtte te slaan, om het op nieuw te kluisteren, — heeft zijn godsdienstig gevoel geëxploiteerd en het volk, dat meende nù meer dan ooit voor zijne *vrijheid* te strijden, in politieke boeijen geslagen, bedekt met de bloemen eener voorgewende godsdienstigheid. Als die bloemen zullen zijn verwelkt; als de oogen zullen zijn geopend; als men tot de overtuiging zal zijn gekomen, dat men misleid is geworden, dan zullen de politieke ketenen overblijven, en te vergeefs welligt, zal men ze dan trachten af te schudden.

Nederland ontwake uit den zwijmel, waarin dweepzucht het heeft gebragt: eer het te laat is.

Nederland, dat groot en magtig is geworden door eendragt en liefde; Nederland, dat om der verdraagzaamheid wille geleden, gestreden en gezegevierd heeft, blijve getrouw aan den grondregel van het protestantismus: *vrijheid van geweten voor allen;* getrouw aan de spreuk zijner vaderen: *eendragt maakt magt;* getrouw aan het kenmerk zijner nationaliteit: *vaderlandsliefde!*

Nederland streve niet op nieuw naar eene heerschende kerk; het blijve wat het was en is: de aangename woonplaats voor hem, die braaf is, en aan elk, op welke wijze hij God ook diene, gelijke regten, gelijke bescherming verleenende.

Nederland handhave en beware met zorg de vrijheden en regten, die het volk onder de regering van Willem II heeft verworven, en dulde niet, dat eene vermetele hand geslagen worde aan het gebouw, dat zoo heerlijk is verrezen, onder welks beschutting het lieve vaderland zoo welvaart.

Nederland werke, door hartstogtelijkheid en godsdiensthaat, de plannen niet in de hand van hen, die welligt slechts op uitspatting hopen, om [illegible] ze in het [illegible] voeren een glimp van regtvaardiging te geven. Het blijve kalm en bedaard; het onderzoeke naauwgezet de wonde, die het is geslagen; het beantwoorde, na overweging, de vraag: «Waar gaan wij heen?»

Nederland wake, dat zijn dierbare grond de woonplaats blijve der eendragt, der verdraagzaamheid en der grondwettige vrijheden in 1848 verworven!

Opdat, in deze tijden van gewigt, dit alles worde behouden; opdat tot dit alles wordt aangespoord; opdat aangetoond worde, dat alleen door aan die beginselen te blijven hechten, Nederland gelukkig kan zijn, — hebben wij de pen opgevat. Opdat de natie bekend worde met de *waarheid;* opdat haar de blinddoek van de oogen worde genomen, bevelen wij dit nieuwe orgaan der openbare meening in de bescherming aan van allen, die het wel meenen met Koning en Vaderland.

Waar gaan wij heen?

Waarom is het ministerie Thorbecke ontslagen? Waarom is de zitting der Staten-Generaal, die nog zoo veel gewigtigen arbeid hadden te volbrengen, *gesloten?* Waarom is een nieuw ministerie opgetreden? Waarheen zal dat ministerie ons voeren?

Gewigtige vragen; maar wier beantwoording noodzakelijk is, wil men het antwoord weten op de levensvraag, die dreigend voor ons staat: «*Waar gaan wij heen?*»

Waarom het ministerie Thorbecke ontslagen is? Omdat het, trouw aan de Grondwet, opheffing van allen twijfel en misverstand van den Koning verzocht ten aanzien van hetgeen door Z. M. te Amsterdam zou zijn gezegd: namelijk: «dat de Koning zich, *tegen Zijnen zin*, «door de Grondwet *gebonden* achtte; dat Hij, «*door* het ontvangen *beklag* over hetgeen *vol*«*gens* die Grondwet gebeurd is, den band tusschen het Huis van Oranje en Nederland nog «versterkt rekende.» — Het ministerie Thorbecke is dus gevallen als handhaver der Grondwet. Het heeft, onder billijke afkeuring van het laakbare gedrag des Pausen, het groote beginsel van vrijheid van godsdienst onkreukbaar willen behouden: daartoe acht de Koning zelf, *ofschoon tegen Zijn zin*, zich gebonden,.... en het ministerie is gevallen!

Waarom de Staten-Generaal, het wakende oog ter handhaving der Grondwet, naar huis zijn gezonden? Omdat de Tweede Kamer, niet minder getrouw aan die Grondwet, het ministerie in zijn begrip omtrent de regten, die de Grondwet aan elk Kerkgenootschap verleent, heeft gesterkt. In [illegible] de handen vrij [illegible] van [illegible]

...rugkeerende tot het stelsel van vóór 1848, ... natie niet wil vertegenwoordigd zien, die gewis rekenschap zou vragen van het spel, dat men met de toekomst des vaderlands durft spelen? Is het, omdat men, plannen beramende in het duister en in het geheim, niet met open vizier durft optreden, daar de Vertegenwoordiging spoedig de waarheid zou ontdekken, en de natie doen zien, dat het politieke partijzucht, niet het belang des lands is, dat Nederland in opschudding heeft gebragt?

Waarom een nieuw ministerie is opgetreden? Het is een feit, dat de Koning zich, tegen Zijn zin, gebonden acht door de Grondwet, die het ministerie Thorbecke wilde handhaven. Het ministerie Thorbecke heeft gezegd: »wij keuren de handeling des Pausen af, wat den vorm betreft: de *zaak* evenwel, de regeling van het R. C. Kerkgenootschap, is gewettigd door de Grondwet.» Ook de Vertegenwoordiging des volks heeft dit verklaard. Maar Z. M. gebruik makende van Zijn regt, ontslaat het ministerie. Andere ministers treden op; zij zijn bekend met het bestaande verschil van gevoelen. Zij kunnen dus alleen geroepen zijn, om de Grondwet in den tegenovergestelden zin van het afgetreden ministerie uit te leggen en uit te voeren. Waartoe anders het nieuwe ministerie? Waartoe anders de zitting der Staten-Generaal gesloten? Maar wij vragen het: zullen de nieuwe bewindvoerders niet terugdeinzen voor de taak, om aan één millioen tweemaal honderd duizend landgenooten, *tegen den zin der Grondwet*, te ontnemen, hetgeen hun door de Grondwet geschonken is? En deinzen zij daarvoor terug: zal het dan niet zijn bewezen, dat de in het land verwekte agitatie tot niets anders heeft geleid, ook voor geen ander doel is bewerkt, dan om een ministerie te doen vallen, dat door de groote meerderheid der natie bemind werd en ondersteund?

Waarheen wij gaan?

Als de Grondwet zal worden veranderd of uitgelegd op eene wijze, strijdig met de beginselen van het afgetreden ministerie; wanneer alzoo onze Roomsch-Catholijke landgenooten in hun regt, om hunne kerkelijke organisatie naar believen in te rigten, beperkt zullen worden: dan zal het vaderland op noodlottige wijs in twee partijen worden verdeeld; de liefde en de eendragt zullen van onzen bodem verdwijnen; wij zullen verzwakken en door onze eigene zwaarte verpletterd worden.

Maar wij gelooven niet, dat dit het doel zij. Onze R. C. landgenooten behoeven niet te vreezen; de Protestanten, die de organisatie der R. C. kerk met leede oogen aanzien, mogen zich niet vleijen, dat zoo iets gebeure. De godsdienstige quaestie was slechts een voorwendsel. Men zal, als 't geschieden kan, de agitatie tot bedaren trachten te brengen: *de zaak zal blijven zoo als zij was onder Thorbecke.* Maar men zal het liberale stelsel hebben doen vallen; men zal langzamerhand de vrijzinnige wetten, uitvloeisels der Grondwet, *willen* veranderen, daarna welligt de Grondwet; het *zwarte boek* zal op nieuw zijne inquisitoriale kolommen zien vullen; de burger zal overal geweerd worden; Amsterdam zal ten koste van het geheele land worden begunstigd; met kwistige hand zal worden uitgegeven en beloond.... de deficits komen achteraan, en ze zijn ook heilzaam; want als het volk veel zal hebben te betalen, heeft het geen lust om te politiseren!

Zooveel, onder Gods zegen, in onze magt zal zijn, zullen we trachten, die donkere toekomst te verhoeden.

Buitenlandsche Berigten.

ENGELAND.

In de op 22 dezer gehoudene zitting van het Hoogerhuis werd de wetsvoordragt, betreffende de reservefondsen der Canadasche geestelijkheid, ter tweede lezing ingediend. De hertog van New-Castle gaf eene schets van den oorsprong dier fondsen en van hunne geschiedenis tot de beschikking bij de wet van 1840. De verandering, in die wet voorgedragen, was noch verwereldlijking, noch onregtvaardige toeëigening van kerkelijke goederen, maar slechts eene daad van regtvaardigheid, ten opzigte der Canadasche kolonisten, daar de regtmatige eigenaars van die fondsen, waartoe zij nu zouden terugkeeren, de kolonisten waren. De bisschop van Exeter bestreed daarop heftig den voorgestelden maatregel. Hij zeide, dat de regering de geestelijkheid behoorde te ondersteunen, en het Huis zou zich, door de aanneming der wet, aan heiligschennis schuldig maken. Hij stelde ten slotte voor, de tweede lezing tot over zes maanden uit te stellen.

Na eenige discussie tusschen de lords Lyttleton, St. Leonards, Derby en Grey, werd het voorstel van den bisschop van Exeter, zonder eenige verdeeling der stemmen verworpen, en de tweede lezing der wetsvoordragt gehouden zijnde, de vergadering gesloten.

— Het Lagerhuis bepaalde zich op denzelfden dag hoofdzakelijk tot de tweede lezing der wetsvoordragt, betreffende de conversie. Bij het behandelen der tweede clausule, welke bepaalt, dat de eigenaars der Zuidzee- en andere 3 pCt. fondsen, welker amortisatie was voorgesteld, voor elke 100 p. st. zullen ontvangen 82.10 p. st. nieuwe 3½ pCts. of 110 p. st. nieuwe 2½ pCts., beide gedurende 40 jaren onaflosbaar, of een schatkistbiljet voor 100 p. st., rentende 2¼ pCt., tot den jare 1864 en 2½ pCt. tot 1894, beweerde sir F. Kelly, dat dit voorstel volstrektelijk onbestaanbaar en onuitvoerlijk was, daar het slechts zou strekken, om de nationale schuld nog grootelijks te vermeerderen. Hij ontwikkelde ten dezen aanzien nader zijne meening, waarop de kanselier der schatkist zich nader verklaarde. De heer Disraëli maakte ten laatste nog de opmerking, dat, al was het voorstel van den kanselier ook nog zoo goed, het toch te weinig voordeel zou aanbrengen, dan dat men er zoo groote hervormingen om zou maken. De heer Gouldburne wendde zich daarop tot den laatsten spreker en beschuldigde hem van vooringenomenheid met vroegere operatiën, ten gevolge waarvan hij thans ook den besten en meest afdoenden maatregel moest afkeuren. Na nog eenige discussiën tusschen verscheidene leden van het Huis werd de tweede lezing der wetsvoordragt aangenomen.

— In de ministeriele *Globe* van den 21sten leest men het volgende artikel: »Het gerucht van eene parlements-ontbinding wordt algemeen opgegeven als de reden voor de gedrukte stemming, die aan de markt onzer staatsfondsen wordt opgemerkt; en zelfs een ongegrond gerucht is genoeg om aan den zoo veranderlijken gezigteinder der beurs wolken te doen oprijzen. Eene meer waarschijnlijke reden is de natuurlijke strekking der fondsen, om beurtelings te rijzen en te dalen, te meer daar rijzing en daling niet van de stemming des publicks alleen afhangen, maar ook van de kunstenarijen van speculanten, die met de wisselende indrukken der publieke opinie hun voordeel doen. Is er iets waars in het gerucht van eene parlements-ontbinding, dan moet de oorzaak gezocht worden in een ander gerucht, volgens hetwelk eene of andere partij in het Parlement een zeer verkeerden weg wil inslaan. Wij kunnen bezwaarlijk gelooven, dat er eenige partij in het Lagerhuis is, in staat om een genoegzaam aantal stemmen te kunen vereenigen, en hare verantwoordelijkheid aan de publieke opinie beseffende, die het zou durven wagen de vruchtbare behandeling der openbare aangelegenheden in het tegenwoordig Lagerhuis onmogelijk te maken.

»Welligt ontstaat het gerucht uit eene zekere mate van overeenkomst tusschen de stelling waarin dit ministerie zich bevindt, en die waarin zijne laatste voorgangers geplaatst waren ten opzigte der finantiële vraagstukken. Het bewind toch van lord Derby verkondigde vóór de indiening van zijn budget, dat het daarvan eene kabinetsquaestie maakte; en de vergelijking is ongetwijfeld in zoo ver juist, als de heer Gladstone en zijne ambtgenooten niet zouden willen noch mogen toegeven aan eenige poging om het voorgedragen finantiëel plan, als een geheel beschouwd, in eenig wezentlijk bestanddeel te doen wijzigen. Doch het slecht beraamde budget van den heer Disraeli mag niet in éénen adem genoemd worden met dat van den heer Gladstone, hetwelk een zuiver uitvloeisel en een onmisbaar bestanddeel is van de door wijlen sir Robert Peel aangevangen hervorming van ons finantieel en handelsstelsel. Wel is waar, nu de heer Gladstone zijn plan heeft doen kennen, zou het door minder bekwame opvolgers kunnen worden overgenomen; doch zou het publiek een veelomvattend en welberaamd plan tot voortzetting onzer finantiële hervorming, willen zien overgaan in de hand van iemand zonder degelijke finantiele kennis?

»Men hoort sommige lieden zeggen, dat het ministerie op de aanneming van zijn budget zonder wezentlijke wijziging zal staan, en alzoo eene gelegenheid zal geven, waarvan zijne voornaamste bestrijders zullen gebruik maken om met de Iersche leden zamen te spannen, ten einde aan het kabinet in het vraagstuk van de uitbreiding der income-tax tot Ierland eene beslissende nederlaag toe te brengen. Doch zeker zal het meer achtenswaardig gedeelte der Iersche leden begrijpen, hoe verderfelijk zulk een gedrag zou zijn voor den invloed van Ierland in het Parlement van het Vereenigd Rijk, en zij zullen erkennen dat het van Ierland gevraagde offer ruim opgewogen wordt door de voordeelen, welke andere gedeelten van het voorgedragen budget aan Ierland verzekeren. Doch zijn er Iersche en Engelsche leden, dwaas genoeg om dien verkeerden weg in te slaan, dan schijnt het ons nog onmogelijk, dat zij eene meerderheid in het Lagerhuis zouden kunnen vormen.

»De vraag is, of een aan het land voorgelegd finantieel plan van de heilzaamste strekking zal overgedragen worden aan een ministerie, hetwelk gebleken is onbekwaam te zijn om het bewind te voeren. Vindt dat plan partijzuchtige tegenwerking, dan spreekt het van zelf, dat de mannen, die met de behartiging van de belangen der natie belast zijn, den lastbrief aan de natie teruggeven en haar vragen moeten, of de algemeene belangen zóó moeten worden verbeuzeld, of 's lands welzijn voor partijzucht moet achterstaan? En wat de verontwaardigde natie zou antwoorden, behoeven wij niet te zeggen.

»Mogt het ministerie zich gedrongen zien de beslissing des lands in te roepen, dan kan het zich onmogelijk er toe bepalen, de vraag van het budget aan die beslissing te onderwerpen. Dan moet het land ook gevraagd worden of het wil dat het bestuur van 's lands zaken weder onder den invloed der partijschap gerake, dan wel of het gedurig voorkomen van partijzuchtige belemmering in 's lands dienst bewijst, dat de zamenstelling van het Lagerhuis eene verandering behoort te ondergaan? Bij eene parlements-hervorming, waartoe lord John Russell, verklaard heeft eerst na afdoening van andere spoedvereischende aangelegenheden eene voordragt te willen doen, zal dit dan de groote vraag worden.»

— Gelijk men zich zal herinneren, heeft een zekere Neeld zijn gansche vermogen, ten bedrage van 300,000 p. st., aan de Koningin geschonken. Thans verneemt men, dat H. M. aan ieder der executeuren, aan welke Neeld niet meer dan 100 p. st. had vermaakt, eene som van 1000 p. st. heeft geschonken en aan de weduwe Neeld, die in het testament geheel was vergeten, een pensioen van 100 p. st. toegekend.

— Naauwelijks 25 jaren geleden, emigreerden omtrent 15,000 personen jaarlijks uit Groot-Brittannie. Sedert is de landverhuizing zoo aanmerkelijk toegenomen, dat zij nu laatstelijk tot nagenoeg 360,000 zielen is geklommen.

— Aan den jongsten Noord-Amerik. post ontleenen wij het volgende:

De regering heeft besloten, de onafhankelijkheid van San Juan te herstellen, de visscherij-questie, gelijk mede alle andere tusschen Engeland en de Ver. Staten nog hangende geschillen, als ook dat der reciprociteit met Canada en de scheepvaart op de St. Laurens-rivier, zoo snel mogelijk tot een einde te brengen.

Naar men uit Mexico had vernomen, was Santa Anna door 18 provincien tot Presideut verkozen; door 5 andere provincien waren op verschillende personen stemmen uitgebragt. Hij zoude terstond na zijne aankomst, te Mexico worden geïnstalleerd.

Uit eene officiële opgaaf blijkt, dat het grondgebied van Mexico in 1821 eene oppervlakte had van 216,012 vierkante mijlen, terwijl het in 1852 niet meer bedroeg dan 106,067 vierk. mijlen, zijnde 109,944 vierkante mijlen aan de Vereenigde Staten afgestaan.

DUITSCHLAND.

De reis van den Keizer van Oostenrijk naar Lombardije, is voor onbepaalden tijd uitgesteld.

— De Pruissische Regering heeft den 23sten eene gevoelige nederlaag geleden, doordien de Tweede Kamer, met 147 tegen 139 stemmen, verworpen heeft het voornaamste artikel van het wets-ontwerp, waarbij het Pruissische Gouvernement gemagtigd wordt, om, zonder voorafgaande regterlijke beslissing, in Pruissen den invoer van buitenlandsche drukwerken te verbieden.

— Brieven van Kopenhagen van den 22sten melden, dat een gedeelte van het ministerie is afgetreden. De geheimraad Oerstedt is tot eersten Minister benoemd, in de plaats van den heer Bluhme, die als leen de portefeuille van buitenlandsche zaken behoudt;

de heer Beng, Minister van binnenlandsche zaken, is tijdelijk belast geworden met het departement van openbaar onderwijs, in de plaats van den aftredenden minister, den heer Limony. De overige leden van het kabinet behouden hunne portefeuilles.

— Volgens de jongste berigten omtrent den stand van het Turksche geschil, hadden de onderhandelingen, dank zij de tusschenkomst van de Engelsche en Fransche gezanten, eene wending genomen, die op eene bevredigende uitkomst hoop geeft.

— De berigten uit Athene loopen tot den 15den. De Fransche vloot bevond zich nog altijd te Salamina. De heer Gardakiotis Grivas, opperbevelhebber van het leger, had zijn ontslag gegeven.

FRANKRIJK.

Het Wetgevende Ligchaam heeft op den 23sten eene openbare zitting gehouden, die betrekkelijk en tegen de gewoonte vrij levendig was. De beraadslaging betrof het wetsontwerp rakende de raden der vroedmannen. De Raad van State wil den Keizer geheel vrij laten in de keuze van de presidenten en vice-presidenten van die ligchamen, zoodat hij zelfs buiten de belanghebbende industriëlen of kunstenaars zou kunnen kiezen. De meerderheid van de commissie uit het Wetgevende Ligchaam wilde, dat de Keizer zijne keuze zou moeten bepalen tot de lijst der verkiesbaar zijnde personen, die leden van deze raden kunnen zijn. De beraadslaging is vrij levendig geweest.

Het spreekt van zelf, dat de Raad van State de bovenhand zal behouden; maar men onderstelt dat zich eene minderheid tegen het wets-ontwerp zal verklaren, die ten minste gelijk zal staan met die, welke tegen het wets-ontwerp regelende den staf van de zeemagt heeft gestemd.

De Senaat heeft tevens op dien dag eene zitting gehouden, waarin niets belangrijks is voorgevallen.

— Men houdt zich op dit oogenblik, te Parijs, in de staatkundige en vooral in de Napoleontische kringen, het meest bezig met de questie nopens het overbrengen van het stoffelijk overschot van Keizer Napoleon I, naar St. Denis. De zuivere Bonapartisten zijn steeds hevig tegen dat plan gestemd; en men zegt zelfs dat zij dezen tegenstand in vrij krachtige bewoordingen hebben te kennen gegeven bij een dezer dagen gehouden banket, ter gelegenheid van den verjaardag van Keizer Napoleon III.

— Het Gouvernement schijnt zich ernstig bezig te houden met de questie nopens de verhooging der huurwaarden van de woningen der werklieden te Parijs; en men kondigt te dien aanzien verschillende maatregelen aan, die het Gouvernement zou nemen om de eigenaren tot bespoediging van de in aanbouw zijnde huizen aan te sporen.

— De maarschalk de Saint-Arnaud, van zijne ziekte hersteld, heeft op nieuw de portefeuille van oorlog aanvaard.

— In den *Moniteur* van den 22sten, is een keizerlijk besluit afgekondigd, waarbij concessie verleend wordt voor eene spoorweg-onderneming, die een aantal reeds bestaande spoorweglijnen in het midden des lands zal vereenigen en daarom den naam van *Grand-Central* zal voeren. De onderneming is grootendeels in handen van Engelsche kapitalisten, en de statuten der maatschappij zijn opzettelijk derwijze ingerigt, dat hare aandeelen vooreerst niet in groote hoeveelheid op de Fransche markt kunnen gebragt worden, die nog niet geheel hersteld is van de gevolgen der overlading met nieuwe effecten in het vorige jaar.

Daarentegen berigten de ministeriele bladen, dat het gouvernement besloten heeft vooreerst geene concessie te verleenen voor de oprigting der geregelde stoombootdienst tusschen Frankrijk en Amerika. Men weet dat voor deze onderneming een plan ontworpen was op zoo groote schaal, dat Engelsche bladen daarin slechts een middel zagen tot ongemerkte vermeerdering der Fransche oorlogsvloot.

De commissie van het Wetgevend Ligchaam tot voorbereidend onderzoek der staatsbegrooting, heeft hare taak bijna volbragt, en zal, naar verzekerd wordt, reeds in den aanvang der volgende week rapport uitbrengen. In deze commissie van veertien leden zitten, volgens de *Indépendance Belge*, slechts vier leden die in de afdeelingen betoogd hadden dat het budget, hoe zorgvuldig ook door den Staatsraad bewerkt, evenwel door het Wetgevend Ligchaam in bijzonderheden behoorde te worden onderzocht, en die hunne stem hadden verheven tegen de inkrimping, welke de werkkring van het Wetgevend Ligchaam bij de laatste wijziging van de constitutie ondergaan heeft.

— Men verzekert stellig, dat de bekende schrijfster Mw. Beecher Stowe te Parijs zal komen. Reeds zijn vertrekken voor haar gehuurd. Men zegt, dat zij drie maanden te Parijs zal blijven, voor dat zij naar Italië gaat en naar de Vereenigde Staten terugkeert.

SPANJE.

De Gaceta van den 17den bevat het programma van het kabinet, men vindt er weinig nieuwe denkbeelden in. De dubbele pligt der regering is, zeggen de ministers, zooveel mogelijk het krediet en de nationale hulpmiddelen te ontwikkelen, en tevens de hinderpalen weg te ruimen, welke aan de nijverheid des lands in den weg staan, door aan de pogingen der particulieren nieuwe en vruchtbare wegen te openen. In het programma wordt waarschijnlijk opzettelijk vermelden, om over eenige kapitale questien te spreken. Men gelooft echter, dat de regering een verzoenenden weg zal inslaan. Uit dit stuk blijkt, dat de regering meer goeden wil dan werkelijke kracht bezit. Men twijfelt er dus aan, dat het kabinet langen tijd kunne voortgaan op de baan, welke het zich heeft voorgeschreven; want in Spanje is minder dan overal elders eene transactie mogelijk, zoodat het kabinet zich weldra geplaatst zal zien in het gevaarlijke alternatief, of om het gezag van de kroon te laten verminderen, of tot onwettige maatregelen de toevlugt te moeten nemen.

— De generaal Lara is benoemd tot kapitein generaal, en de heer Benavides tot burgerlijken gouverneur van Madrid.

ITALIE.

Berigten uit Rome, dd. 14 April, melden, dat in het regeringsblad een berigt is verschenen, houdende, dat weldra tot de intrekking van het muntpapier zal worden overgegaan. Men weet, dat Rome te dien einde met het huis van Rothschild eene leening zal sluiten; eenige moeijelijkheden van bijzonderen aard belemmeren nog slechts hare onderteekening. Volgens deze overeenkomst met het huis Rothschild, leent het der Pauselijke regering 24 millioen francs, met jaarlijksche terugbetalingen en tegen den gemiddelden koers van plus minus 90 pCt., hebbende de regering echter de bevoegdheid, om des noodig over eene tweede som van 14 millioen francs te beschikken. Door middel van deze gelden zal men de geheele intrekking van het papierengeld kunnen voltooijen, hetgeen eene weldaad voor de bevolking zal zijn, vermits thans het grootste gebrek aan specie bestaat; niet dat er nu reeds geene specie aanwezig is, maar deze blijft, als een gevolg van het circulerend muntpapier, in vaste handen.

— Het Sardinische Gouvernement heeft, gelijk bekend is, aan de Kamers een wets-ontwerp aangeboden, strekkende om een krediet van 400.000 francs te verleenen, ten einde daarmede te hulp te komen de Lombardische, in Sardinië genaturaliseerde uitgewekenen, en wier goederen in Lombardije in beslag zijn genomen. De tekst van de memorie van toelichting, die dit wets-ontwerp vergezelt, is in zoodanige scherpe bewoordingen gesteld, dat daardoor gewis niet bevorderd zal worden de bijlegging van het geschil, thans tusschen Sardinië en Oostenrijk bestaande.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, 25 April.

Men mag het thans voor zeker houden, dat eene of de beide Kamers der Staten-Generaal eerlang, ingevolge art. 70 der Grondwet, door den Koning zullen worden ontbonden. Naar luid van dat artikel, houdt het besluit, waardoor de ontbinding wordt uitgesproken, tevens den last in tot het verkiezen van nieuwe Kamers binnen veertig dagen en tot het zamenkomen der nieuw gekozen Kamers binnen twee maanden.

De bekendmaking der ontbinding zal, naar wij vernemen, vergezeld gaan van eene proclamatie of van eenig ander staatsstuk der Regering.

Op het vorig Gouvernement rustte de pligt, om zooveel mogelijk de in gisting rakende gemoederen te bedaren. Maar het moest dit doen op zoodanige wijze, dat het middel niet erger ware, dan de kwaal. Dit zou het ongetwijfeld zijn geweest, door van regeringswege te toonen, aan de zaak te veel gewigt te hechten. Om dus het voorgestelde doel te bereiken, moet, naar men zegt, een paar dagen nadat de aanspraak van den Paus aan zijne kardinalen, bekend was geworden, door den minister van Binnenlandsche zaken een hoogst doelmatig schrijven gerigt zijn aan de commissarissen des Konings in de verschillende provincien. — Het bestaan van zoodanig stuk schijnt echter twijfelachtig, daar nergens eenig blijk is, dat daarvan eenig gebruik is gemaakt.

Mogt het anders zijn, dan zullen wij ons beijveren dit voor de geschiedenis onzer dagen zoo belangrijk stuk spoedig mede te deelen.

Wij vernemen dat de heeren Pahud, Forstner van Dambenoy en Enslie, *onderteekenaren van het bekende homogene adres aan den Koning*, evenwel hunne portefeuilles definitief zullen behouden.

Volgens den *Echo Universel* zou de portefeuille van Koloniën aan den heer Rochussen aangeboden, doch door dezen geweigerd zijn.

Wij voegen daarbij, dat indien onze informatiën juist zijn, aan den heer Rochussen moet zijn aangeboden de portefeuille van Buitenlandsche Zaken, met den last tevens om een nieuw ministerie zamen te stellen. De heer Rochussen moet echter, voor het een zoowel als voor het ander bedankt hebben, en eene verandering van ministerie in de gegeven omstandigheden niet hebben goedgekeurd.

De vertegenwoordigers der buitenlandsche mogendheden, in deze residentie verblijf houdende, hebben allen, in de afgeloopen week, hunne opwachting gemaakt bij de afgetreden ministers.

De Fransche gezant, baron d'André, heeft hierop alléén eene uitzondering gemaakt. Dit is des te opmerkelijker, als men in aanmerking neemt, dat de gezant van den Keizer der Franschen het ontslag en de vervanging van het ministerie, *reeds des ochtends ten* 10 *ure van den* 19den *dezer naar Parijs heeft geseind*, ofschoon de afgetreden ministers en het publiek hun ontslag eerst *des avonds* vernamen.

Wij vernemen dat, toen de heer van Bosse de portefeuille van Financiën aanvaardde, hij in de schatkist aanwezig vond, eene som van *f* 800,000, en de verpligting om de renten van de nationale schuld te betalen.

Bij de overgave dier portefeuille aan den heer van Doorn, bevond zich in 's Rijks schatkist eene som van *vijftien millioen guldens*, en eene aanwijzing op het departement van Koloniën van *veertien millioen guldens*.

En evenwel zijn er inmiddels aanzienlijke sommen nationale schuld geamortiseerd; zijn belastingen in bedrag verminderd, en is éène belasting geheel afgeschaft.

Dit verschil van cijfers drukt, op eene welsprekende wijze, het verschil uit van de administratie van Hall en de administratie van Bosse.

Z. K. H. prins Frederik heeft op 24 dezer de nieuw benoemde ministers in een bijzonder gehoor ontvangen.

Men leest in den *Courrier de Marseille* van den 20sten April het volgende:

„Uit Rome schrijft men, dat een ernstig geschil tusschen den H. Stoel en den zaakgelastigde der Nederlanden bij dien Stoel is ontstaan en dien ten gevolge de laatstgemelde is teruggeroepen. Sedert eenigen tijd waren tusschen beide staten diplomatische notaʼs betreffende het herstel der katholieke hierarchie in de Nederlanden gewisseld. Dit laatste land verwierp als onaannemelijk de, evenwel zeer regtvaardige vorderingen van het Roomsche hof, hetwelk van zijn kant, sterk door zijn regt en ijverig in het verdedigen van de regten der kerk, bij zijne besluiten is gebleven. Ten gevolge van dit conflict heeft de Nederl. gezant zijne brieven tot terugroeping ontvangen. Voor dat hij Rome verliet, heeft deze diplomaat aan den kardinaal Antonelli eene zeer krachtige nota van wege zijn bewind overhandigd. Men gelooft evenwel niet, dat deze diplomatische scheuring ernstige gevolgen zal hebben. Zoo wij wel onderrigt zijn, moet Oostenrijk op eene officieuse wijze tusschen beiden gekomen zijn bij het Haagsche kabinet, en Belgie, een geheel katholiek land, zoude ook van zijn kant verstandige raadgevingen aan het Nederlandsche bewind hebben doen toekomen. Het is dus waarschijnlijk, dat men in Nederland deze onverdraagzaamheid zal laten varen en de regten zal erkennen van den Paus en al wat zijn gezag betreft als hoofd van de katholieke kerk."

Men leest in het *Handelsblad* van gisteren:

„Wij vernemen, dat op den dag, voorafgaande aan dien van de sluiting der Staten-Generaal, aan de Tweede Kamer van wege den afgetreden minister van Buitenlandsche zaken nog is medegedeeld de correspondentie, gevoerd met onzen gezant te Rome, dat door de meeste leden daarvan is inzage genomen, en daaruit is gebleken, dat de regering van het ophanden zijn, veelmin van den inhoud der pauselijke allocutie, geenerlei kennis droeg.

„Hieruit blijkt dus, dat de schrijver van een Ingezonden Stuk in de *Amsterdamsche Courant*, zich teekenende *Junius*, zeer ter kwader trouw heeft beweerd, dat de afgetredene ministers de overlegging van stukken zouden hebben geweigerd. En evenwel heeft *Junius* weten te ontdekken, dat uit die niet overgelegde stukken juist het tegendeel blijkt, van hetgeen werkelijk door de leden der Kamer daarin is gelezen!"

Z. M. de Koning heeft aan kerkvoogden van de Nederduitsche Hervormde gemeente te 's Hage, ten geschenke gegeven het fraaije gebouw der manège in het Willemspark, Zr. Ms. bijzonder eigendom, van hetwelk de eerste steen is gelegd door H. K. H. de erf-groothertogin van Saksen-Weimar. Tevens heeft Z. M. te kennen gegeven, tot de inrigting van dit gebouw voor kerkelijk gebruik uit H. D. eigene fondsen te zullen verstrekken het zilver, benoodigd voor den H. Doop en het Avondmaal, alsmede eenige benoo-

righeden voor het ameublement, daaronder begrepen de predikstoel.

Bij dat berigt kan worden gevoegd, dat eergisteren middag ten twee ure kerkvoogden der Hervormde gemeente in ontvang hebben genomen het bovengemelde aan die gemeente aangeboden gebouw. Het heeft inwendig eene lengte van 64 Ned. el, eene breedte van 32 Ned. el, en eene hoogte van 14 Ned. el, van den beganen grond tot de bindten. Het is geheel in Gothieken stijl vervat. Hoezeer dit gebouw eene breedte heeft van 32 Ned. el, is de kap daarvan zonder eenige ondersteuning aan hetzelve aangebragt. Het werd in de jaren 1845—1846 gebouwd door de mrs. timmerlieden J. E. van Ellinckhuyzen en P. Schroot. Bij het overlijden van Koning Willem II, werd het geschat op eene waarde van 50 à 60,000 gulden.

Gisteren hebben de leeraren der Nederlandsche Hervormde Kerk, in verschillende kerken de aandacht gevestigd op de collecte, welke aanstaanden Woensdag ten behoeve van de Roomsch Katholieke armen, alhier zal worden gehouden. Zij hebben bij die gelegenheid krachtige woorden van liefde en verdraagzaamheid gesproken, en de aanwezigen aangespoord, om, door het doen van milde giften, te toonen, hoe bereidvaardig zij die groote godsdienstige beginselen in toepassing brengen.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 19 dezer is *verworpen* de voorziening in cassatie van *J. R. van der Plaats*, tegen het arrest van het Provinciaal Hof van Groningen in zake van het Gemeentehuis van Wijmbritseradeel.

Den 21sten dezer is voor den Hoogen Raad behandeld de zaak der zoogenaamde slits- en armengelden in Friesland, waarbij het geldt de vraag, of deze naar regtsgeldige verordeningen worden geheven. Mr. F. C. Donker Curtius heeft die geldigheid bestreden, terwijl deze door Mr. W. Wintgens is verdedigd. De procureur-generaal, van Maanen, zal op 6 Mei zijne conclusiën uitbrengen.

(*Weekblad van het Regt.*)

Onlangs werd aan de gemeente-besturen voorgeschreven, om bij de vermelding der octrooijen of vergunningen tot tolheffing en der beschikkingen, houdende goedkeuring der tarieven, de juiste dagteekening op te geven, en om, voor zooverre de tarieven mogten afwijken van de algemeene voorschriften tot regeling der tolheffing, een afschrift van het tarief over te leggen. Later is door den Minister van Binnenlandsche zaken te kennen gegeven, dat, uit hoofde van de noodzakelijkheid, om bij de wet regels te stellen nopens de heffing van regten, voor het gebruik van land- en waterwezen, en daartoe behoorende werken, alsmede van havens, lig-, los- en ladingplaatsen, de overlegging vereischt wordt van *alle* hiertoe betrekkelijke tarieven en verordeningen. Onder de bedoelde regten worden begrepen de tollen op de landswegen, de straat- en bruggelden, de vaart-, sluis-, kaai-, haven-, dok- en boomgelden, die voor overzetveeren, voor lig-, los- en ladingplaatsen, onverschillig of de heffing geschiedt ten behoeve van het Rijk, de provincie, de gemeente, het waterschap of bijzondere personen. Alleen behoort te worden uitgezonderd de heffing, die, ingevolge art. 238 der gemeente-wet, voor *plaatselijke belasting* is te houden en waaromtrent reeds bij deze wet regels zijn gesteld; hieronder kan echter niet worden gerekend de inning van regten wegens openbare werken, gelegen *buiten het grondgebied der gemeente*, zoodat, met betrekking tot deze, de tarieven en verordeningen behooren te worden overgelegd. Voor zooveel de *tolheffing op de groote wegen* betreft, moet worden vermeld of zij *al* dan *niet* geschiedt geheel overeenkomstig het tarief, bij koninklijk besluit van den 29 October 1833 (*Staatsblad* no. 59), in het laatste geval met overlegging van het bijzonder tarief.

Ten aanzien der *heffing op Rijks-vaarwater en Rijkshavens*, wordt slechts aanwijzing verlangd naar het Koninklijk besluit, tot regeling daarvan. Derhalve zijn de gemeente-besturen, voor zooveel binnen hunne gemeenten heffingen van den bedoelden aard plaats hebben, verzocht, met nauwkeurige inachtneming van het bovenstaande, een exemplaar of afschrift van de daartoe betrekkelijke tarieven en verordeningen, vóór of uiterlijk op den 20sten Mei 1853, Commissarissen des Konings in de provinciën te doen geworden.

Uit het programma voor het in dit jaar 1853 te Alkmaar te houden achtste Nederlandsche Landhuishoudkundig Congres blijkt, dat Dingsdag 21 Junij, des namiddags ten 5 ure, de leden van het Congres zullen worden ontvangen in de schouwburgzaal, ingang aan de Breestraat; waarna gelegenheid zal worden gegeven aan de Afdeelingen, om zich te organiseren, en aan de commissiën, om werkzaam te zijn; dat Woensdag de afdeelingen des ochtends zullen vergaderen, en ten elf ure het Congres zal worden geopend in de Kapelkerk; dat in den namiddag aan de leden gelegenheid zal worden gegeven om eene kaasmakerij, in de nabijheid der stad, te bezigtigen. Dat des avonds door het stadsbestuur aan de leden, bij den kastelein Bok in het Stadshout, een concert zal worden aangeboden, en dat terzelfder tijd eene voorstelling van de Rederijkerskamer in de schouwburg zal plaats hebben. Des Donderdags, 23 Junij, zullen de Afdeelingen vergaderen; ten 1 ure harddraverij, voor een stuk zilverwerk van *f* 300, worden gehouden; des avonds een vocaal concert plaats hebben van de Alkmaarsche liedertafel, en muziek met illuminatie worden gegeven in het Stadshout. Vrijdag zal het Congres vergaderen, het diner voor de leden plaats hebben, een orgel-concert in de Groote Kerk worden gegeven, en des avonds een vuurwerk op het eiland in het Noordhollandsch kanaal worden afgestoken. Zaturdag, 25 Junij, zal het Congres worden gesloten.

Op Dingsdag 21 Junij en volgende dagen zal eene tentoonstelling plaats hebben van landbouw-gewassen, tuinvruchten, bloemgewassen, vee, zuivelbereiding en werktuigen van landbouw, benevens eene afzonderlijke tentoonstelling van voorwerpen van fabriek- en handwerks-nijverheid, te Alkmaar vervaardigd. De leden van het Congres hebben, op vertoon van het bewijs van hun lidmaatschap, den vrijen toegang tot deze tentoonstellingen, voorstellingen en concerten. Een ieder, die deel verlangt te nemen aan het Congres, en zich tegen een redelijken prijs van logement wenscht te voorzien, wordt verzocht zich tijdig, en voor den eersten Junij, schriftelijk aan een der leden van het bestuur te wenden. Elken dag zal er open tafel zijn in het logement de Burg, in den Nieuwen- of Schutters-Doelen, en à la carte in de restauratie van W. F. van Tellingen. Het programma is uitgevaardigd door het bestuur van het te houden Congres, bestaande uit de heeren J. A. Kluppel, C. van Foreest, J. G. A. Verhoeff, J. H. van Foreest van der Palm, A. P. C. Maas Geesteranus, J. Teengs Telting en Abr. J. de Lange.

Laatste Berigten.

Bij besluit van den 23sten dezer, no. 63, heeft de Koning, — gezien het 2de lid van het besluit van den 19den bevorens no. 99, waarbij voorloopig werd aangehouden het verzoek om eervol ontslag, bij adres van den 16den dezer met hunne ambtgenooten aangeboden door de Ministers C. F. Pahud, J. Enslie en H. F. C. baron Forstner van Dambenoy, en in aanmerking nemende, dat de voor hen bestaan hebbende aanleiding tot vermeld verzoek is opgeheven, — besloten, dat verzoek niet aan te nemen, en hen respectivelijk in hunne functien van Minister van Kolonien, van Marine en van Oorlog te bevestigen.

Z. M. heeft de heer Mr. J. F. W. van Nes, vice-president van den Raad van Nederlandsch-Indië, thans met verlof in Nederland, op verzoek, verleend een eervol ontslag uit 's lands dienst onder dankbetuiging voor de door hem aan den lande bewezen diensten en onder toekenning van pensioen.

Z. M. heeft mr. J. W. Blanken, op verzoek, eervol ontslagen, als: 1o. procureur bij de arrondissements-regtbank te Rotterdam; 2o. plaatsvervangend kantonregter te Gouda; en 3o. vice-president der commissie van administratie over de gevangenissen aldaar; en benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Uden c. a. de heer A. van Winkel, thans ontvanger derzelfde middelen te Echt.

Advertentien.

JOH. NOMAN en ZOON te *Zalt-Bommel*, hebben aan H.H. inteekenaren verzonden, no. 4 der

MAANDELIJKSCHE KRONIJK.

GESCHIEDENIS VAN DEN DAG.

MET PORTRET VAN Mr. J. R. THORBECKE,

MET LEVENSSCHETS

Geregeld ziet de MAANDELIJKSCHE KRONIJK op den 20sten van elke maand, met een Portret het licht. Niet dan per Jaargang wordt dit werk afgeleverd, zoodat geene afzonderlijke nommers verkrijgbaar zijn. — De aflevering met een fraai portret kost slechts

DERTIG CENTEN.

Geen maandwerk in Nederland, is zoo goedkoop, en dat de lezers van alle standen zóó op de hoogte houdt van al wat er dagelijks voorvalt, als deze KRONIJK.

Bij de GEBROEDERS ABRAHAMS, te **Middelburg**, is uitgegeven en wordt voortdurend met succes gedebiteerd:

GODSDIENSTIG HANDBOEK VOOR ZEELIEDEN,

door **C. MEEUSE**, in leven Predikant te Hoek.

Tweede druk, in gr. 8vo. Prijs *f* 3,80.

Dit werk, dat aan boord van de Rijks schepen als het meest doelmatige handboek gebruikt wordt, is ook buiten den Zeemansstand, als godsdienstig leesboek alle aanprijzing waardig.

WET,

regelende de

onteigening ten algemeenen nutte,

met

AANTEEKENINGEN EN TOELICHTINGEN

TEN GEBRUIKE VAN

DE LEDEN DER REGTERLIJKE MAGT, BURGEMEESTERS EN BELANGHEBBENDEN BIJ ONTEIGENING.

PRIJS *f* 1.—

Is er eene wet, waarin Grondbezitters levendig belang moeten stellen, het is die, welke de omstandigheden bepaalt, onder welke zij van hun, vaak geliefkoosd, eigendom ten algemeenen nutte afstand moeten doen. Maar, even onmisbaar is daarbij den ook voor den gebruiker, eene zaakkundige en beknopte toelichting. Aan de hand van dezen gids, zal het ook den oningewijde gemakkelijk vallen zijn regt te kennen en des noodig te vrijwaren.

WOORDENBOEKJE

van de meest in gebruik zijnde Benamingen in de **Hollandsche, Engelsche** en **Fransche Talen**, benevens eenige regelen voor de uitspraak der Engelsche Taal. Vierde veel vermeerderde uitgave.

Prijs *f* —,40.

F. C. ROUD,

Woordenboekje om de **Fransche Taal**, door klankvergelijking, zuiver te leeren uitspreken; met een Aanhangsel over de Prosodie en het kunstmatig Lezen. Tweede herziene uitgave. — Prijs *f* —,25.

Niet alleen voor Schoolgebruik, maar ook tot eigen oefening, zijn deze woordenboekjes, naar luid der meest gunstige beoordeelingen, uitnemend geschikt.

Ook wordt door hen met succes gedebiteerd:

HET SPAARBANKWEZEN

IN EUROPA,

IN 'T BIJZONDER MET HET OOG OP

NEDERLAND,

BESCHOUWD DOOR

MR. G. A. FOKKER.

Prijs *f* 1,25.

Ongetwijfeld wordt deze belangrijke en zaakkundige beschouwing van eene der gewigtigste middelen om het steeds toenemend **pauperisme te weren**, en waarachtige **volkswelvaart te bevorderen**, gretig ontvangen door elk, wien het geluk zijner medemenschen waarlijk ter harte gaat; terwijl het ook, in engeren zin, als handleiding bij de oprigting of het beheer dier nuttige instellingen, uitstekende diensten zal bewijzen.

Th. van Uye Pieterse,

Verpligtingen omtrent Voogden en toeziende Voogden,

voorgeschreven bij het Burgerlijk Wetboek. Voorafgegaan door eenige bepalingen omtrent Minderjarigheid en Voogdij in het algemeen. Tweede druk. Prijs *f* 0,40.

Deze beknopte handleiding zal elk burger, die zich tot vervulling van eene soortgelijke betrekking geroepen ziet, uitstekende diensten bewijzen.

Bij JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.